

Unitat 7. Morfologia verbal I

1. El verb. Introducció

El verb és la categoria gramatical o classe de paraula que fa la funció de nucli del predicat o del sintagma verbal, i expressa o bé l'acció que realitza o rep el subjecte, o bé la seua existència o estat.

En el verb podem distingir dos components: el **lexema verbal** i la **desinència**. El **lexema** és la part fixa de cada verb i n'expressa el significat lèxic (cant-). La **desinència**, per contra, expressa el temps, la persona, el nombre, el mode i l'aspecte. També, atenent al fet que la desinència de l'**infinitiu** acabe en **-ar**, **-er (o re-)** o **-ir**, classifiquem els verbs en tres grups o conjugacions: primera conjugació (acabats en -ar), segona conjugació (acabats en -er o re-) i tercera conjugació (acabats en -ir).

El **temps verbal** expressa el moment en què té lloc l'acció expressada pel verb. Els temps fonamentals són:

- **present** (expressa l'ara: jo passege)
- **passat** o pretèrit (expressa l'ahir o l'abans: jo passejava)
- **futur** (expressa el demà o el després: passejaré)

Hem de tenir en compte que de vegades utilitzem el **present** per a:

- expressar fets passats com si tingueren lloc en el present (és l'anomenat present històric): Ausiàs March mor (en comptes de va morir) l'any 1412.
- expressar un futur pròxim o immediat: Demà vaig (en comptes d'aniré) al mercat.
- expressar fets habituals: Tots els dies m'alce a les 8h.

El **mode** indica la manera com es realitza la idea expressada pel verb. Trobem bàsicament tres modes, encara que altres autors també inclouen el mode condicional:

- **Mode indicatiu**, per a expressar un fet real, constatable: Són les tres menys quart.
- **Mode subjuntiu**, per a expressar un desig, temor; qualsevol idea marcada per l'actitud subjectiva del parlant: M'agradaria que vingueres prompte.

- **Mode imperatiu**, per a expressar un manament: Vine ací!

L'**aspecte** ens indica l'estat del desenvolupament de l'acció verbal, és a dir, si aquesta acció és acabada o puntual (**aspecte perfectiu**) o inacabada (**aspecte imperfectiu**). Per això en els temps del passat distingim els pretèrits perfets (que indiquen, per tant, una acció acabada) dels pretèrits imperfets (que indiquen una acció inacabada).

- Aspecte perfectiu: Va anar al cinema.
- Aspecte imperfectiu: Llegia contes.

Us oferim un quadre amb la conjugació regular abans d'estudiar la conjugació irregular.

2. Models de conjugació regular

TEMPS I MODES	1ª -AR	2ª -RE/-ER	3ª incoatiu/purs -IR
Infinitiu	Cant- ar	Perd- re / Té- er	Serv- ir / Dorm- ir
Gerundi	Cant- ant	Perd- ent	Serv- int
Participi	Cant- at	Perd- ut	Serv- it
INDICATIU			
Present d'indicatiu	(jo) cant- e (tu) - es (ell) - a (nos.) - em (vos.) - eu (ells) - en	Perd- Ø - s - Ø -em -eu -en	serv-isc Ø dorm- Ø - eixes - s - eix Ø - Ø - im - im - iu - iu - eixen - en
Pretèrit imperfet d'indicatiu	(jo) cant- ava (tu) - aves (ell) - ava (nos.) - àvem (vos.) - àveu (ells) - aven	perd- ia - ies - ia - íem - íeu - ien	serv- ia - ies - ia - íem - íeu - ien
Pretèrit perfet simple (indicatiu)	(jo) cant- í (tu) - ares (ell) - à (nos.) - àrem (vos.) - àreu (ells) - aren	perd- í - eres - é - érem - éreu - eren	serv- í - ires - í - írem - íreu - iren
Pretèrit perfet perifràstic (=perf. simple)	(jo) vaig, (tu) vas, (ell) va, (nos.) vam, (vos.) vau, (ells) van +INFINITIU (cantar / perdre / témer / servir / dormir)		
Futur simple (indicatiu)	(jo) cantar- é (tu) - às (ell) - à (nos.) - em (vos.) - eu (ells) - an	Perdr- é temer- é - às - às - à - à - em - em - eu - eu - an - an	servir- é - às - à - em - eu - an
Condicional simple (indicatiu)	(jo) cantar- ia (tu) - ies (ell) - ia (nos.) - íem (vos.) - íeu (ells) - ien	Perdr- ia temer- ia - ies - ies - ia - ia - íem - íem - íeu - íeu - ien - ien	servir- ia - ies - ia - íem - íeu - ien

SUBJUNTIU			
Present de subjuntiu	(jo) cant- e	perd- a	serv- isca dorm- a
	(tu) - es	- es	- isques - es
	(ell) - e	- a	- isca - a
	(nos.) - em	- em	- im - im
	(vos.) - eu	- eu	- iu - iu
	(ells) - en	- en	- isquen - en
Pretèrit imperfect de subjuntiu	(jo) cant- ara/-és	perd- era/-és	serv- ira/-ís
	(tu) - ares/-esses	- eres/-esses	- ires/-isses
	(ell) - ara/-és	- era/-és	- ira/-ís
	(nos.) - àrem/-éssem	- érem/-éssem	- írem/-íssem
	(vos.) - àreu/-ésseu	- éreu/-ésseu	- íreu/-ísseu
	(ells) - aren/-essen	- eren/-essen	- iren/-issen
IMPERATIU			
imperatiu (present)	cant- a (tu)	perd- Ø	serv- eix- Ø dorm- Ø
	- e (ell/a, vosté)	- a	- isc-a
	- em (nosaltres)	- em	- a
	- eu (vosaltres)	- eu	- im - im
	- en (vostés)	- en	- iu - iu
			- isqu-en - en
TEMPS COMPOSTOS			
pretèrit indefinit (indicatiu)	(jo) he, (tu) has, (ell) ha, (nos.) hem, (vos.) heu, (ells) han + PARTICIPI (cantat / perdut / temut / servit / patit)		

3. Concordança entre el subjecte i el verb

Com a norma general, **el subjecte i el verb concorden en persona i nombre**. Si una frase no té el subjecte explícit, la persona i el nombre del verb ja indiquen la persona i el nombre del subjecte.

Els meus amics mengen llepolies.
El xiquet juga al futbol.
Anem totes les setmanes de viatge.

Cal tenir en compte que quan el subjecte és un nom col·lectiu singular (equip, gent, etc.), concorda amb el verb també en singular.

La gent és molt atrevida.
L'equip ha guanyat la copa.

Amb el verb haver-hi la concordança entre subjecte i verb sempre ha d'anar en singular, amb independència que el complement directe vaja en singular o en plural.

Hi ha mil persones que creuen en el dimoni.
Hi havia moltes mosques a la cafeteria.

4. Correlació entre alguns temps verbals

Oracions condicionals

L'oració subordinada introduïda amb la conjunció *si*, quan expressa una condició no existent en la realitat, es construeix preferentment amb pretèrit imperfet de subjuntiu, seguida sempre pel verb de l'oració principal en un temps condicional, simple o compost.

Si estudiaries més cada dia, aprovaries amb facilitat.
Si haguérem arribat a temps, no hauríem perdut el tren.

Aquesta mateixa correlació entre temps verbals es dona també en frases com les següents, en què l'oració subordinada no és introduïda amb la conjunció condicional *si*.

M'agradaria que tots vosaltres llegíreu els llibres recomanats.
[condicional simple- pretèrit imperfet de subjuntiu]

RECORDEU L'ESTRUCTURA DE LES ORACIONS CONDICIONALS

Oració condicional	Oració principal
Present Si véns a casa	Present jo faig el sopar
Present Si véns a casa	Futur jo faré el sopar
Imperfet de subjuntiu Si vingueres a casa	Condicional simple jo faria el sopar
Plusquamperfet de subjuntiu Si hagueres vingut a casa	Condicional compost jo hauria fet el sopar

Recordeu que en les oracions condicionals construïdes amb temps compost, el temps que cal usar en l'oració principal és el **condicional compost** i no el plusquamperfet de subjuntiu.

Si hagueres estudiat, **hauries tret** bona nota.

Si hagueres estudiat, ~~*hagueres tret~~ bona nota.

Vicent **hauria pogut** arribar a temps si hi haguera fet un esforç.

Vicent ~~*haguera pogut~~ arribar a temps si hi haguera fet un esforç.

La història s'**hauria pogut** contar a l'inrevés

La història ~~*s'haguera pogut~~ contar a l'inrevés

Perfet d'indicatiu i imperfect de subjuntiu

Quan hi ha simultaneïtat entre l'acció que expressa el verb de l'oració principal i la que expressa el verb de l'oració subordinada, es produeix una correlació entre el pretèrit perfet d'indicatiu (en l'oració principal) i el pretèrit imperfect de subjuntiu (en l'oració subordinada),

Els alumnes van demanar que els donaren la bibliografia a començament de curs.

Cal anar amb compte de no construir la frase en l'oració subordinada amb un present de subjuntiu (*donen).

5. Verbs irregulars de la primera conjugació

La primera conjugació té dos verbs irregulars: anar i estar. El verb **anar** presenta irregularitats en els presents d'indicatiu i de subjuntiu, el futur, el condicional i l'imperatiu. El verb **estar** és irregular en els presents d'indicatiu i de subjuntiu, el pretèrit perfet simple, el pretèrit imperfect de subjuntiu i l'imperatiu. Els altres temps d'aquests verbs es conjuguen seguint el model regular.

ANAR		ESTAR	
INDICATIU	SUBJUNTIU	INDICATIU	SUBJUNTIU
Present vaig vas va anem aneu van		Present estic estàs està estem esteu estan	Present estiga estigues estiga estiguem estigueu estiguen
Futur aniré aniràs anirà anirem anireu aniran	Present vaja vages vaja anem aneu vagen	Pret. perfet simple estiguí estigueres estigué estiguérem estiguéreu estigueren	Pretèrit imperfet estiguera /-és estigueres /-esses estiguera /-és estiguérem /-éssem estiguéreu /-ésseu estigueren /-essen
Condicional aniria aniries aniria aniríem aniríeu anirien			
IMPERATIU		IMPERATIU*	
vés vaja anem aneu vagen		estigues estiga estiguem estigueu estiguen	* Quan les formes d'imperatiu són pronominals, en la 2a persona del singular i del plural, es prefereix està i esteu respectivament: està-te quiet esteu-vos quiets

Ex1. Ompliu cada buit amb la forma correcta del verb **anar**:

- A. Ara, mentre tu _____ a comprar, jo _____ al dentista.
- B. Divendres nosaltres _____ al teatre.
- C. Vigila que el teu fill no se'n _____ a dormir sense sopar.
- D. Abans, ells _____ amb cotxe; ara _____ a peu.
- E. Quan tu _____ a l'hospital, avisa'm; hi _____ amb tu.
- F. Els seus pares sempre _____ al treball ben prompte.
- G. A aquesta hora, el professor sempre _____ al despatx.
- H. M'agrada que els seus fills _____ més sovint a veure'ls.
- I. Si tu _____ a les festes d'Alcoi, jo _____ amb tu.
- J. Si ells no se'n _____, me'n _____ jo sol.

Ex2. Ompliu cada buit amb la forma correcta del verb **estar**:

- A. Aquest estiu, si tot va bé, els pares s'_____ a Calp tot l'agost.
- B. M'_____ sense fer res des de dilluns.
- C. Mateu _____ cansat de veure aquesta pel·lícula.
- D. Vull que el meu fill _____ orgullós de mi.
- E. La seua germana _____ malalta; ell ja ho havia _____.
- F. Si no _____ bé en aquesta habitació, ho dieu a recepció.
- G. Voldria que _____ ben preparats, tots vosaltres.
- H. Ells s'hi _____ tot el temps que vulguen, en aquest pis.

I. Per favor, _____-vos callats d'una vegada!

J. Rosa, _____-te tranquil·la que ja està tot solucionat.

Alteracions ortogràfiques

Recordeu que hi ha un grup de verbs que, tot i conjugar-se seguint el model regular, presenten unes variacions en l'escriptura, d'acord amb les regles ortogràfiques. Exemples:

passeja toca juga caça adequa	passegem toquem juguem cacem adequem
--	---

Tot i que no són verbs irregulars, convé recordar que en els verbs acabats en -iar com canviar, estudiar, etc., cal pronunciar planes la 1a, 2a i 3a persona del singular i la 3a del plural. Exemple: canvie, canvies, canvia, canvien.

Ex3. Completeu aquestes frases amb la forma adequada del verb corresponent:

- No sóc dels que _____(ENVEJAR) ningú, les coses canvien.
- Ens _____(COL·LOCAR) ací o més endavant?
- Si tu _____(TRAÇAR) dues rectes paral·leles, no es creuaran mai.
- Les dones de la neteja _____(FREJAR) el pis cada dos dies.
- Jo no em _____(FICAR) en aquell pis tan brut!

6. Verbs irregulars de la segona conjugació

Els verbs irregulars de la segona conjugació els dividirem en tres grups:

1. Verbs velaritzats	a. Verbs acabats en -córrer b. Verbs acabats en -ndre i en -ldre
	c. Verbs acabats en -éixer d. Verbs acabats en -ure
2. Verbs que substitueixen el darrer so del radical (-ix, -u) per -sc (-squ)	
3. Verbs especialment irregulars	

Verbs velaritzats

Recordeu que diem que un verb és velaritzat quan la primera persona del present d'indicatiu acaba en -c. Aquesta c es transforma en g en totes les persones dels temps següents: present de subjuntiu, pretèrit imperfet de subjuntiu i pretèrit perfet simple, i també en el participi, sempre que siga regular. Tanmateix, aquest canvi no té lloc quan la primera persona del present d'indicatiu d'un verb acaba en -sc.

Ex. Córrer

INDICATIU		SUBJUNTIU	
Present	Perfet simple	Present	Pretèrit imperfet
correc [VELARITZACIÓ] corres corre correm correu corren	correguí corregueres corregué correguérem correguéreu corregueren	córrega córregues córrega correguem corregueu córreguen	correguera / és corregueres / esses correguera / és correguérem / éssem correguéreu / ésseu corregueren / essen

PARTICIPI
Corregut, correguda, correguts, corregudes
C → G

A. Verbs acabats en -córrer: córrer, incórrer, recórrer, escórrer, ocórrer, transcórrer, discórrer, etc.

L'única irregularitat que presenten aquests verbs és la velarització: jo córrec (pres.ind.), jo còrrega (pres. subj.), jo correguera (imp. subj.). No obstant això, molts d'ells en castellà són de la tercera conjugació (transcórrer, escórrer, recórrer, ocórrer, etc.) no de la segona, cosa que ens pot causar interferències:

Ex.: No sé què fer. No se m'ocorre res.
No sé què fer. No se *m'ocurreix res.
Nosaltres sempre recorrem totes les sentències.
Nosaltres sempre *recurrim totes les sentències.

Ex4. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

- A. Joan avui ha _____ (CÓRRER) com un campió.
- B. És un ignorant, _____ (DISCÓRRER) menys que una mosca.
- C. Ja fa temps que això no _____ (OCÓRRER).
- D. El temps _____ (TRANSCÓRRER) i tu no em deies res.
- E. Si et _____ (RECÓRRER) en una vesprada totes les falles acabaries rebentat.
- F. Continues _____ (INCÓRRER) en els mateixos errors de sempre.
- G. Tingué un accident i no el _____ (SOCÓRRER) ningú.
- H. No sabem quants escriptors _____ (CONCÓRRER) l'any que ve als Premis Octubre.

I. No crec que això t' _____ (OCÓRRER) molt sovint. Avui t'ha _____ (OCÓRRER) perquè no estaves preparat.

J. Coneguda la sentència, és possible que els advocats _____ (RECÓRRER) al Tribunal Suprem.

B. Verbs acabats en -ndre i -ldre: romandre, aprendre, vendre, comprendre, fondre, pondre, respondre, compondre, valdre, oldre, resoldre, moldre, etc.

A banda de la irregularitat de la velarització, que trobarem en tot aquest grup, els verbs que acaben en -ndre o en -ldre es caracteritzen per la pèrdua de la -d- en els temps següents:

Present d'indicatiu	Pret. imperfect d'indicatiu	Gerundi
aprenc [VELARITZACIÓ] aprens aprén aprenem apreneu aprenen	aprenia aprenies aprenia apreníem apreníeu aprenien	aprenent
—> pèrdua de la d		

Ex5. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

A. Ell abans sempre _____ (RESOLDRE) tots els problemes, però ara no en _____ (RESOLDRE) cap.

B. Escriu-li l'adreça perquè no es _____ (CONFONDRE).

C. Jo volia que ell em _____ (COMPREDRE) però no em _____ (COMPREDRE) mai.

- D. Jo sempre _____ (PRENDRE) llet, però ell sempre _____ (PRENDRE) café, encara que el metge li ha dit que no en _____ (PRENDRE).
- E. Si ell _____ (COMPENDRE) l'explicació del professor, _____ (RESOLDRE) correctament els problemes i _____ (RESPONDRE) bé totes les preguntes.
- F. Quan era jove _____ (COMPONDRE) una cançó cada setmana, però ningú _____ (COMPENDRE) les lletres.
- G. M'agrada assistir a aquest curs perquè _____ (APRENDRE) més del que _____ (APRENDRE) en el que vaig fer l'any passat.
- H. Jo no _____ (ENTENDRE) per què vosaltres sempre _____ (RESOLDRE) els vostres assumptes de la mateixa manera.
- I. Ma tia _____ (VENDRE) el seu pis per 10 milions, i jo _____ (VENDRE) el meu per 12, però crec que el seu _____ (VALDRE) més que el meu.
- J. Fa temps que jo no _____ (MOLDRE) café. Vols que en _____ (MOLDRE) ara un poc?
- K. Crec que jo no _____ (VALDRE) per a estudiar llengües. Si _____ (VALDRE) més, _____ (APRENDRE) alemany o rus.

C. Verbs acabats en -éixer (conéixer, paréixer, aparéixer, néixer)

No tots els verbs que acaben en -éixer presenten el canvi c g. En realitat només el presenten els verbs conéixer i paréixer (i derivats: reconéixer, desconéixer, aparéixer, comparéixer...). Altres verbs que acaben en -éixer, com ara meréixer o créixer, no fan aquest canvi, ja que la primera persona del present d'indicatiu acaba en -SC.

Ex6. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

- A. L'acusat _____ (COMPARÉIXER) avui davant del jutge.
- B. Laia _____ (DESCONÉIXER) les intencions del seu company.
- C. Jo encara no _____ (CONÉIXER) la teua nòvia.
- D. Que aquella actriu _____ (REAPARÉIXER) en aquell moment no va ser estrany.
- E. Jaume parla com si jo _____ (CONÉIXER) el problema.
- F. Anava tota maquillada. No _____ (PARÉIXER) la teua germana.

D. Verbs acabats en -ure (excepte veure i viure). Els verbs que acaben en -ure es poden dividir en dos grups:

GRUP 1) Verbs que perden la U del radical davant de vocal: creure, caure, seure, jaure, traure, riure... Ex.: CREURE

Present d'indicatiu
crec [VELARITZACIÓ] creus creu
creem / creiem [PÈRDUA DE LA U] creeu / creieu creuen

ATENCIÓ. La 1a persona del present d'indicatiu del verb caure és caic i no *cac com seria d'esperar si seguïrem exactament el model de creure. Per tant, el subjuntiu serà caiga i caiguera. La resta de la conjugació sí que segueix el model de creure.

Molta atenció també al pretèrit imperfet d'aquests grups de verbs. Excepte cloure, coure i derivats, no porten dièresi, ja que la vocal tònica no és la i:

Pretèrit imperfet d'indicatiu				
Creure	Traure	Caure	Cloure	Coure
creia	treia	queia	cloïa	coïa
creies	treies	queies	cloïes	coïes
creia	treia	queia	cloïa	coïa
créiem	tréiem	quéiem	cloïem	coïem
créieu	tréieu	quéieu	cloïeu	coïeu
creien	treien	queien	cloïen	coïen
sense dièresi			amb dièresi	

Verbs que canvien la u del radical per una v: el canvi es produeix en la 1a i 2a persona del plural del present d'indicatiu, i en totes les persones de l'imperfet d'indicatiu i en el gerundi. Són verbs com: beure, deure, ploure, escriure... Ex.: BEURE

Present d'indicatiu	Pret. imperfet d'indicatiu	Gerundi
bec [VELARITZACIÓ]	bevia	bevent
beus	bevies	
beu	bevia	
bevem	bevíem	
beveu	bevíeu	
beuen	bevien	
canvi U —> V		

Ex7. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

- A. Si vols que nosaltres t'_____ (INCLOURE) en la llista electoral, n'_____ (EXCLOURE) l'últim i en pau.
- B. Abans alguns reis, en fer-se vells, es _____ (RECLOURE) en un monestir.
- C. Si analitzes bé el problema _____ (CONCLOURE) que té una solució fàcil.
- D. L'acte és fàcil que _____ (CONCLOURE) abans de les deu de la nit.
- E. Cada vegada que sospirava _____ (CLOURE) els ulls d'emoció.
- F. Si tu _____ (EXCLOURE) aquestes possibilitats no tenim res a fer.
- G. Diu que t'han _____ (INCLOURE) en la llista d'admesos?
- H. Després de pelar a mà un cabàs d'ametles closes, he _____ (CONCLOURE) que cal comprar una màquina peladora.

Ex8. Feu el mateix amb el verb TRAURE:

- A. No tingues pressa que, quan arribe l'estiu, ja _____ (nosaltres) els banyadors de l'armari.
- B. Qui no es _____ el passi no podrà entrar al futbol.
- C. Si em _____ el carnet de conduir, em compraré un cotxe.
- D. Ja han _____ les cadires al carrer?
- E. Si poguera, el _____ d'ací.
- F. Joan _____ l'aigua del pou i Lluís la tirava al dipòsit
- G. Si tu _____ el cotxe del garatge, podré agranar.
- H. Per favor, _____ -te les mans de la butxaca.
- I. Ha _____ el cap per la finestra i s'ha fet mal.
- J. El vaig veure _____ la roba de la llavadora.
- K. Vosaltres ara _____ els gots? El que cal és que _____ les copes.
- L. M'agradaria que Pere _____ algun dia el gos a passejar.
- M. Vull que vosaltres _____ el fem cada dia.
- N.

Ex9. Feu el mateix amb el verb CREURE:

- A. Abans en aquest poble _____ en les bruixes, però ara ja no hi _____.
- B. Jo no ho _____ fins que no ho veja.
- C. Sempre he _____ que calia fer-ho millor.
- D. M'agradaria que vosaltres _____ el que us dic.
- E. Tots nosaltres us _____ si parlàreu en un altre to.
- F. Si no em _____ no et contaré més coses.
- G. Quan ho _____ convenient, ens comunicaran els resultats.
- H. Nosaltres abans no els _____, però ara sí que els _____.
- I. Me'n vaig perquè tu no em _____; quan em _____, hi tornaré.
- J. Va morir _____ que tothom l'apreciava.
- K. Jo no _____ en miracles. No sé com hi ha gent que sí que hi _____.
- L. Si tu _____ més en la seua capacitat, tot aniria millor.
- M. Després del que heu vist, supose que ara us _____ tot allò que ahir no _____.
- N. Per més que ens ho digueu, nosaltres no us _____.
- O. Pere ens _____ si no li haguérem dit tantes mentides.

Ex10. Feu el mateix amb el verb BEURE:

- A. Jo abans _____ cervesa, i ara _____ vi.
- B. Què estàs _____?
- C. Ja has _____ prou? No vols _____ res més?
- D. Ui, Joan! Ara potser no _____ gaire, però quan el vaig conèixer _____ com una esponja.
- E. Va, celebren-ho! _____ una mica a la meua salut!
- F. Senyor, crega'm: si no vol empitjorar, no _____ tant.
- G. El metge ja em deia que no _____ tant, però no li vaig fer cas.
- H. Maria i jo ara _____ poquet, però Rosa i Manel sí que _____ molt.
- I. Cambrer, per favor, ja pot retirar aquesta ampolla. Jo no en _____, de vi negre.

Ex11. Feu el mateix amb el verb RIURE:

- B. Hem _____ tota la vesprada.
- C. Es va enfadar perquè es pensava que ens _____ d'ell.
- D. El primer que _____, rebrà!
- E. Si _____ de tant en tant, semblaries més simpàtic.
- F. Aneu a veure-la, que _____ una estona.
- G. Us assegure que hui jo _____ per no plorar.
- H. Abans tu sempre _____ per tot i ara no _____ mai.
- I. Nosaltres _____ si tinguérem algun motiu per a fer-ho.
- J. M'agradaria que ells no es _____ més de tu.
- K. Estava enfadat, però m'ho va dir tot _____.
- L. Serà una festa molt divertida. Veniu-hi, que _____ molt.
- M. No suporta que vosaltres _____ en les situacions més serioses.
- N. Ells _____ perquè estan contents.
- O. Si _____ més sovint, vosaltres, no tindríeu aquestes manies.
- P. Com més _____ vosaltres, més seriós es posava Emili.

Ex11. Feu el mateix amb el verb CAURE:

- A. Tan jove com és i ja li _____ els cabells.
- B. Apuntala bé l'escala, no m'agradaria gens que _____.
- C. Si no mires on poses els peus segur que _____.
- D. Semblava que ell no _____, però al final també _____, com tothom.
- E. Feia temps que no _____ una nevada com la que _____ aquesta nit.
- F. Agafem-nos fort, si _____ en aquest riu difícilment podríem eixir-ne.

- G. Ahir de nit, en eixir del teatre, _____ gotes.
- H. _____ una pluja tan fina que sembla que no ploga.
- I. Espere que ells no _____ en els errors en què abans nosaltres sempre _____.
- J. Com que ningú no s'ho espera, em sembla que la notícia _____ com una bomba.
- K. Em va estranyar que en la cursa del diumenge aquell atleta no _____ cap vegada.
- L. Aquell edifici és tan vell que està _____ a trossos.
- M. Com que sou tan xarradors sempre _____ bé a tothom.
- N. Alerta, xiquets, no _____ en el mateix lloc d'ahir.
- O. No sé per què rieu tant, que no _____ també vosaltres quan apreníeu a esquiar.

7. Quadre resum dels verbs velaritzats

INFINITIU	PRESENT INDICA TIU (1a persona)	PRESENT I PRETÈRIT IMPERFET SUBJUNTIU (totes les persones)	PERFET SIMPLE	GERUNDI I PARTICIPI
ATENDRE	atenc	atenga, atenguera	atenguí	atenent, atés
PRENDRE	prenc	prenga, prenguera	prenguí	prenent, pres
ENTENDRE	entenc	entenga, entenguera	entenguí	entenent, entés
COMPRENDRE	comprenc	comprega, comprenguera	comprenguí	comprenent, comprés
TRAURE	trac	traga, traguera	traguí	traent, tret
CLOURE	cloc	cloga, cloguera	cloguí	cloent, clos
RIURE	ric	riga, riguera	riguí	rient, rist / rigut
CAURE	caic	caiga, caiguera	caiguí	caent, caigut
COURE	coc	coga, coguera	coguí	coent, cogut / cuit
CREURE	crec	crega, creguera	creguí	creent, cregut
BEURE	bec	bega, beguera	beguí	bevent, begut
MOURE	moc	moga, moguera	moguí	movent, mogut
ESCRIURE	escric	escriga, escriguera	escriguí	escrivint, escrit
CÓRRER	córrec	córrega, correguera	correguí	corrent, corregut
PERTÀNYER	pertanc	pertanga, pertanguera	pertanguí	pertanyent, pertangut / pertanyut
CONÉIXER	conec	conega, coneguera	coneguí	coneixent, conegut

PARÉIXER	parec	parega, pareguera	pareguí	pareixent, paregut
PODER	puc	puga, poguera	poguí	podent, pogut
SER	sóc	sigu, siguera	fon / fui	sent, sigut
DUR	duc	duga, duguera	duguí	duent, dut
VENIR / VINDRE	vinc	vinga, vinguera	vinguí	venint, vingut
TENIR / TINDRE	tinc	tinga, tinguera	tinguí	tenint, tingut
OBRIR	òbric	òbriga, obrira	obrí	obrint, obert
OMPLIR	òmplic	òmpliga, omplira	omplí	omplint, omplit
VOLER	vull	vulga, volguera	volguí	volent, volgut

Tot i que l'infinitiu que es recomana és TINDRE i VINDRE, els derivats d'aquests dos verbs es formen des de TENIR i VENIR (ex: mantenir, contenir, convenir, prevenir...)

8. Verbs que substitueixen el darrer so del radical (-ix -u) per -sc (-squ)

El segon grup de verbs irregulars de la segona conjugació el formen un seguit de verbs que substitueixen el darrer so del radical (-ix -u) per -sc (-squ), com és el cas de meréixer, créixer, nàixer, viure i els derivats corresponents. Aquests verbs tenen dos radicals:

- a) el pur, creix-
- b) el velar amb sc: cresc-

Sobre el radical amb -sc es formen els temps i les persones següents:

CRESC			
INDICATIU	SUBJUNTIU	IMPERATIU	PARTICIPI
Present cresc creixes creix creixem creixeu creixen	Present cresca cresques cresca cresquem cresqueu cresquen	----- creix cresca cresquem creixeu cresquen	crescut
Perfet simple cresquí cresqueres cresqué cresquérem cresquéreu cresqueren	Imperfet cresquera/és cresqueres/esses cresquera/és cresquérem/éssem cresquéreu/ésseu cresqueren/essen		

La resta de formes i persones són regulars i segueixen el model de la 2a conjugació.

Ex12. Completeu els espais buits amb la forma corresponent del verb que hi ha entre parèntesis:

- A. La rebesàvia de Margarida _____ (VIURE) a Beniparrell molts anys.
- B. No _____ (MERÉIXER) el tracte que em donen.
- C. L'arbre _____ (CRÉIXER) si el regues.
- D. Ja ha _____ (NÀIXER) el fill de Laura.
- E. No crec que la directora _____ (MERÉIXER) aquest tracte.
- F. Si _____ (VIURE) a Milà no li agradaria.
- G. Si fóreu més seriosos _____ (MERÉIXER) la meua confiança.
- H. Jo encara _____ (REVIURE) aquell moment cada dia.
- I. Si ton germà i tu no _____ (CRÉIXER) més, us haurà de veure el metge.
- J. Amb el que han _____ (DECRÉIXER) les vendes, ja poden preocupar-se.
- K. _____ (VIURE) els nuvis!
- L. Quan jo _____ (VIURE) a París, l'any 53, coneguí Maurice Chevalier.
- M. M'agrada que la natura _____ (RENÀIXER) per primavera.
- N. Vull agrair a l'Acadèmia aquest premi que no he _____ (MERÉIXER) més que la resta de candidats.

9. Verbs especialment irregulars de la segona conjugació

Els verbs **poder** i **voler** tenen unes irregularitats molt semblants:

INDICATIU		SUBJUNTIU		IMPERATIU	
puc	vull	puga	vulga	---	---
pots	vols	pugues	vulgues	pugues	vulgues
pot	vol	puga	vulga	puga	vulga
podem	volem	puguem	vulguem	puguem	vulguem
podeu	voleu	pugueu	vulgueu	pugueu	vulgueu
poden	volen	puguen	vulguen	puguen	vulguen

Els verbs **veure** i **fer** també presenten diverses formes irregulars:

INDICATIU					SUBJUNTIU		
present	imperfet	perfet simple	futur	condicional	present	imperfet	imperatiu
veig	veia	viu veres	veuré	veuria	veja	vera /	---
veus	veies	viu/véu	veuràs	veuries	veges	veiés	veges
veu	veia	vérem	veurà	veuria	veja	veres /	veja
veem /	véiem	véreu	veurem	veuríem	vegem	veiesses	vegem
veiem	véieu	veren	veureu	veuríeu	vegeu	vera /	vegeu
veeu /	veien		veuran	veurien	vegen	veiés	vegen
veieu						vérem /	
veuen						veiéssem	
						véreu /	
						veiésseu	
						veren /	
						veiessen	

INDICATIU					SUBJUNTIU		
present	imperfet	perfet simple	futur	condicional	present	imperfet	imperatiu
faig	feia	fiu	faré	faria	faça	fes /	---
fas	feies	feres	faràs	faries	faces	fera	fes
fa	feia	féu	farà	faria	faça	fesses /	faça
fem	féiem	férem	farem	faríem	fem	feres	fem
feu	féieu	féreu	fareu	faríeu	feu	fes /	feu
fan	feien	feren	faran	farien	facen	fera	facen
						féssem/ férem fésseu / féreu fessen / feren	

Ex13. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

- Digues-li a Maria que _____ (FER) el dinar.
- Quant de temps _____ (FER) que no ens _____ ! (VEURE)
- Quan _____ (VOLER) anar al teatre m'ho dieu.
- Deixa que elles ho _____ (FER) de la millor manera que _____ (PODER)
- Si tu _____ (VOLER) que _____ (VEURE) aqueixa pel·lícula, ho faré.
- Què _____ (VOLER 3a) que hi _____ (FER) jo?
- Com m'agradaria que _____ (FER) tu i jo un creuer per la Mediterrània.
- Abans des d'aquesta finestra no es _____ (VEURE) bé el paisatge

Recordeu les irregularitats dels verbs següents:	
SER	• present de subjuntiu: siga, sigues, siga, siguem, sigueu, siguen • imperatiu: sigues, siga, siguem, sigueu, siguen • imperfet de subjuntiu: fóra / fos; fores / fosses; fóra / fos; fórem / fóssem; fóreu / fósseu; foren / fossen
SABER	-present de subjuntiu: sàpia, sàpies, sàpia, sapiem, sapieu, sàpien -imperatiu: sàpies, sàpia, sapiem, sapieu, sàpien -imperfet de subjuntiu: sabera / sabés; saberes / sabesses; sabera / sabés; sabérem / sabéssem; sabéreu / sabésseu; saberen / sabessen
HAVER	-present de subjuntiu: haja, hages, haja, hàgem, hàgeu, hagen -imperatiu: hages, haja, hàgem, hàgeu, hagen -imperfet de subjuntiu: haguera / hagués; hagueres / haguesses; haguera / hagués; haguérem / haguéssem; haguéreu / haguésseu; hagueren / haguessen

Ex14. Completeu les frases següents amb les formes verbals corresponents:

- Que _____ (HAVER-HI) persones així no vol dir que tots siguem iguals.
- No _____ (SER) així i fes el favor de portar-te bé!
- A mi no m'importaria que els seus parents _____ (SABER) què va passar realment.
- Vull que els meus fills _____ (SER) capaços de saber moure's pel món.
- Que _____ (HAVER) passat això no vol dir que vosaltres _____ (HAVER) de tornar a repetir el treball.
- Ell vol que tu _____ (SABER) cosir i brodar i que, a més, _____ (HAVER) de fer-li el dinar tots els dies.
- Fills meus, _____ (SER) sempre educats i no feu mal a ningú!

10. Verbs irregulars de la tercera conjugació

Constitueixen la tercera conjugació tots aquells verbs l'infinitiu dels quals acaba en -IR. Aquesta conjugació, al seu torn, divideix els seus verbs en dos grups: purs i incoatius. Recordeu que són purs els verbs que segueixen la conjugació del model SENTIR, i són incoatius els que es conjuguen com PARTIR.

La diferència entre la conjugació d'aquests dos tipus de verbs afecta tres temps verbals únicament: PRESENT D'INDICATIU, PRESENT DE SUBJUNTIU i IMPERATIU.

Us oferim el model d'aquests tres temps verbals perquè els recordeu.

Verbs purs (dormir, sentir, munyir, cruixir...):

PRESENT		IMPERATIU
INDICATIU	SUBJUNTIU	-----
sent sents sent sentim sentiu senten	senta sentes senta sentim sentiu senten	sent senta sentim sentiu senten

Verbs incoatius:

PRESENT		IMPERATIU
INDICATIU	SUBJUNTIU	----
partisc o partesc partixes o parteixes partix o parteix partim partiu partixen o parteixen	partisca o partesca partisques o partesques partisca o partesca partim partiu partisquen o partesquen	Parteix o partix partesca o partisca partim partiu partesquen o partisquen

Alguns verbs, com el verb LLEGIR, poden conjuguar-se indistintament segons el model pur o l'incoatiu. Aquests verbs són: afegir, engolir, escopir, fregir, mentir, renyir, teixir, tenyir i vestir.

LLEGIR
jo llig o llegesc (o llegisc) tu lliges o llegeixes (o llegixes) ell/a llig o llegeix (o llegix) nosaltres llegim vosaltres llegiu ell /elles lligen o llegeixen (o llegixen)

Haureu d'anar amb compte, però, amb les irregularitats que presenta aquesta conjugació. Els verbs irregulars de la tercera conjugació es divideixen en tres grups:

A) Verbs que canvien la vocal del radical: són verbs que presenten una alternança O/U, E/I en determinats temps verbals. El canvi es produeix quan la vocal del radical esdevé tònica. Fixeu-vos en l'exemple:

cosir ⇒ cus però	cosim
llegir ⇒ llija però	llegim
tossir ⇒ tus però	tossiui

Els principals verbs en què es produeix aquest canvi són: afegir, collir, cosir, engolir, escopir, fregir, llegir, renyir, tenyir, tossir, sortir i vestir.

B) Verbs velaritzats de la 3a conjugació: són els verbs obrir, omplir. Aquests verbs presenten en determinats temps una consonant velar (C o G) que no apareix en el radical. Aquesta irregularitat afecta tres temps verbals: present d'indicatiu, present de subjuntiu i imperatiu. Els altres temps es conjuguen seguint el model regular.

PRESENT				IMPERATIU	
INDICATIU		SUBJUNTIU		----	----
òbric	òmplic	òbriga	òmpliga	obri	ompli
obris	omplis	òbrigues	òmpligue	òbriga	òmpliga
obri	ompli	òbriga	òmpliga	obriguem	ompliguem
obrim	omplim	obriguem	ompliguem	obriu	ompliu
obriu	ompliu	obrigueu	ompligueu	òbriguen	òmpliguen
obrin	omplin	òbriguen	òmpliguen		

C) Verbs especialment irregulars: eixir, tenir i venir.

Aquests tres verbs presenten diverses irregularitats difícilment classificables. Per conèixer la conjugació d'aquests verbs, haureu de consultar-la.

Ex15. Completeu els buits de les frases següents amb la forma conjugada dels verbs que hi ha entre parèntesis:

- Els xiquets _____ (TOSSIR) tant perquè estan refredats.
- Si no t'agrada, _____ (ESCOPIR) el que tens a la boca dins d'aquell got.
- Si vols assistir al curs, demana-li que t'_____ (AFEGIR) en la llista.
- Ja està bé, calla i _____ (LLEGIR).
- No m'agrada que es _____ (TENYIR) els cabells de roig, però ell se'ls hi _____ (TENYIR).
- Sempre _____ (LLEGIR) novel·les de terror, deu ser que li agraden molt.
- _____ -te (ENGOLIR) la càpsula amb un poc d'aigua.
- Demana-li que _____ (SORTIR) i nosaltres també _____ (SORTIR).
- Vosaltres, _____ (OBRIR) la finestra i tanqueu la porta!

- J. Voleu que _____ (OBRIR) la boca i us diga tot el que sé?
- K. M'han dit que _____ (OMPLIR) el got d'aigua.
- L. Els has demanat que _____ (OBRIR) el correu a primera hora del matí?
- M. No _____ (OMPLIR) tant la piscina que no hi cap més aigua.

Ex16. Ompliu els buits de les frases següents amb la forma corresponent del verb EIXIR:

- A. Jo _____ de casa cada dia a les vuit.
- B. Si _____ prompte del teatre, podríeu passar per casa.
- C. El gat ha _____ per aquell forat.
- D. Fa tres hores que n'està _____ aigua.
- E. _____ de seguida, que l'autobús està esperant-vos.
- F. És possible que nosaltres _____ a passejar a poqueta nit.
- G. Tu _____ demà prompte de la fàbrica?
- H. Vicent _____ a les cinc de Castelló i arribà a València a les cinc i mitja.
- I. No sabia quan _____ de la presó.
- J. Em va preguntar si nosaltres encara _____ junts l'any passat.
- K. Au, tu, _____, que es fa tard i ve plovent.
- L. El sol _____ demà a les 7:13.
- M. Ens va dir que demà ells _____ de treballar a les 10 de la nit.
- N. L'eixida era a les nou, però nosaltres _____ amb un quart de retard.

Ex17. Feu el mateix amb el verb TENIR:

- A. Joan sempre guanya perquè _____ molta sort.
- B. Si _____ una mica més de paciència, deixaries les coses millor acabades.
- C. Aquest matí he estat tan enfaenat que no _____ temps d'esmorzar.
- D. _____ diners com en _____, no sé de què es queixen.
- E. Si _____ alguna cosa a dir, digueu-la, no _____ vergonya.
- F. El meu avi, quan va morir _____ 92 anys.
- G. Vam decidir que quan _____ temps i ganes, hi aniríem.
- H. Pere, _____ present que encara que nosaltres no _____ possibilitats d'anar-hi, en _____ tantes ganes com tu.
- I. Si no t'afanyes una miqueta, no _____ temps d'agafar el primer tren.
- J. Encara que _____ diners de sobres, no me'ls gastaria en una cosa així.
- K. Qui _____ pressa, ja pot acabar.
- L. Recorde que quan eres més menut _____ un tren elèctric preciós.

Ex18. Feu el mateix amb el verb VENIR:

- A. Mercé, no vull que _____ més.
- B. Si no tinguérem tant de fred _____ més sovint.
- C. _____ cap ací he vist un accident.
- D. Ja heu _____? Em pensava que arribaríeu més tard.
- E. Pere sempre _____ tard, però avui ha _____ d'hora.
- F. Avui no puc _____. Ja _____ demà.
- G. No m'agradava que vosaltres _____ junts.
- H. Corre, afanya't. Si no _____ aviat, s'emportaran tots els mobles.

I. Si vosaltres no _____ amb mi, jo tampoc _____ amb vosaltres.

J. Això és un cas; el dia que _____ jo, tu no _____; el dia que _____ tu, sóc jo qui no pot _____; i el dia que tant tu com jo _____, resulta que el qui no _____ és el jutge.

11. Remarques sobre l'imperatiu

L'imperatiu és el temps verbal que utilitzem per expressar les ordres i els mandats en frases afirmatives.

Es forma a partir del paradigma del present de subjuntiu i del present d'indicatiu, segons l'esquema següent (aplicat al verb vendre):

PRESENT D'INDICATIU	IMPERATIU	PRESENT DE SUBJUNTIU
venc vens ven venem veneui venen	_____ ven venga venguem veneui venguen	venga vengues venga venguem vengueu venguen

Hi ha, però, uns pocs verbs que fan tot l'imperatiu sobre el present de subjuntiu i un (cabre) que agafa també del subjuntiu la segona persona del plural.

CABRE	ESTAR	DIR	SABER
_____ cap càpia capiem capieu càpien	_____ estigues* estiga estiguem estigueu* estiguen	_____ digues diga diguem digueu diguen	_____ sàpies sàpia sapiem sapieu sapien

*quan es pronominal es prefereixen les formes està (tu) i esteu (vosaltres):
està-te quiet; **esteu-vos** callats.

SER	TENIR	PODER	VEURE	VOLER
sigues	tingues*	pugues	veges	vulgues
siga	tinga	puga	veja	vulga
siguem	tinguem	puguem	vegem	vulguem
sigueu	tingueu**	pugueu	vegeu	vulgueu
siguen	tinguen	puguen	vegen	vulguen

* s'admet també la forma tin

** s'admet també la forma teniu

Hi ha també uns quants verbs que presenten formes especials en la segona persona del singular. Són aquests:

Anar: vés (tu) - **Dur:** dus (tu) - **Fer:** fes (tu) - **Venir:** vine (tu)

Hem d'anar amb compte amb alguns verbs irregulars que presenten vacil·lacions en l'ús de les formes de la segona persona del plural, pel que fa sobretot a l'aparició d'una consonant velar. Per a evitar els possibles dubtes cal que ens fixem en la forma que pren la segona persona del singular: si no velaritzza la segona persona del singular no ho farà tampoc la segona del plural.

pren → prenem (no prenguem): Aquest no és el camí correcte, prenem-ne un altre.

beu → beveu (no begueu): Beveu aquest beuratge i us trobareu millor.

Ex19. Feu l'imperatiu dels verbs següents:

ENCENDRE	ESCRIURE	BEURE	TRAURE	SER

A l'hora de donar ordres, per a fer-ho correctament, hem de tenir en compte que l'imperatiu s'usa únicament per als mandats afirmatius, mentre que les ordres en forma negativa les fem amb el present de subjuntiu:

menja fruita	però	no menges llepolies
vine prompte	però	no vingues amb presses
beveu aigua	però	no begueu massa
escriuiu una carta	però	no escrigueu amb bolígraf

Ex20. Transformeu aquestes ordres en prohibicions:

A. Encén el foc! No encengues el foc.

B. Fes el que t'he dit! _____

C. Digueu-ho d'una vegada! _____

D. Trau la mà de la butxaca! _____

E. Beu-te la llet! _____

F. Traieu un deu en l'examen! _____

G. V eniu cap aquí! _____

H. Escriuiu! _____

Ex21. Completeu les frases següents amb la forma verbal que corresponga (imperatiu o present de subjuntiu) dels verbs entre parèntesis:

- A. Vosté bega (BEURE) sense por que no crema gens.
- B. Vosaltres, _____ (EIXIR) al carrer i busqueu el meu germà.
- C. Demana-li que _____ (FER) els deures i que _____ (VINDRE) prompte.
- D. Per favor, _____ (CONDUIR) amb precaució i _____ -vos (POSAR) el cinturó de seguretat. No m'agradaria que tinguéreu un accident.
- E. (DUR) _____ -me un tren elèctric, i us ho agrairé moltíssim.
- F. Sempre ens deien: _____ (ESCRIURE) cartes, però no les _____ amb faltes d'ortografia.
- G. _____ (RESOLDRE) els vostres problemes i _____ (FER) les paus.
- H. Tenim l'obligació de resoldre els dubtes dels nostres alumnes: _____ -los! (RESOLDRE).
- I. Per favor, _____ (SEURE) en aquestes cadires, tu _____ (SEURE) en aquella butaca i ells que _____ (SEURE) on puguin.
- J. Vosaltres, _____ (EIXIR) del teatre quan s'acabe la funció i no _____ (FER) bestieses pel camí.
- K. _____ (vendre) la casa que tenim a la ciutat i _____ (VINDRE) a viure al poble.

L. _____ (SABER) una cosa: no us vull veure mai més.

M. Quan salteu la línia _____ (CAURE) damunt del punt que hi ha pintat al sòl.

Ex22. Corregiu els errors que trobeu en les frases següents:

N. Tragueu el llibre i comenceu a treballar.

O. Agafeu un bolígraf i escrigueu.

P. Abans de fer el café, molgueu-lo.

Q. Sabeu això i podreu anar tranquils a l'examen.

R. Beveu tot el vi que vulgueu.

S. Açò és un atracament: tragueu la cartera.
